

TEXTUL EPIC. NARATIVUL LITERAR

- Citește cu atenție textul de mai jos, pentru a răspunde la cerințele următoare:

A. Era încă vacanță și, fiindcă afară era neobișnuit de cald pentru un oraș de munte, nu prea aveam ce face. [...] Și cum nicăieri nu era umbră, am mers de-a lungul străzilor topite până la marginea de sus a orașului cu case vechi, unde, într-o curte interioară lunguiață, plină de iarbă și tufe, își avea bătrânul **anticar** intrarea în magazinul lui de comori. Ne-a primit de parcă ne cunoștea dintotdeauna și ne-am împrietenit imediat, deplin, cum, uneori, te împrietenești cu un om dintr-o carte. Numai că el era un om viu, dar, ce să vă spun, avea dreptate Doru, era un pic ciudat și semăna într-adevăr cu un personaj de roman.

Avea o barbă cât toate zilele, cred că ar fi încăput un cuib de pitulice acolo, o barbă cu fire albe [...], iar deasupra ochilor, sprâncenele erau ca streșinile de la casa noastră. Din mijlocul bărbii apărea o gură **mucalită**, care-și ținea răsul prizonier în interior, iar ochii străluceau de luminițe cum rareori am văzut. Acum, că mă gândesc, era și foarte palid, dar asta se vedea greu, din cauza bărbii. În ce mai rămăsese din vacanța aia am trecut aproape în fiecare zi pe la el. Avea nenumărate obiecte de scamatorie la care eu, una, nu mă săturam să mă uit. Baghete magice ca niște tuburi din care ieșeau metri întregi de șaluri colorate, subțiri ca pânza de păianjen, sfere roșii, cu **cavități** ascunse, care se deschideau prin două locuri și-ți arătau mereu alt interior, din unul puteai să scoți o bilă mică, altul era gol, cărți de joc cu diverse trucuri și doi porumbei albi, care se lăsau mângâiați pe aripă. Omul ăsta singuratic nu obosea să inventeze ceva nou în jocurile noastre vechi, doar nu degeaba era el inventatorul pixului: ne punea, de exemplu, să facem un concurs de fugă. Desena o linie cu creta pe trotuar, în fața curții, și-n loc să spună: „Cine trece primul linia de sosire câștigă!“, spunea invers:

— Câștigă cine ajunge ultimul!

Hmm, asta ne deruta pe toți [...]. Alteori, ne dădea bomboane cu stafide trase în ciocolată, o minunăție, dar ca să le primim trebuia să rezolvăm probleme de logică dintr-o carte a lui [...]: „Ești la un concurs de fugă. Îl depășești pe cel de pe poziția a doua, pe ce poziție ești?“ Să nu spuneiți prima, cum am spus eu. Sau încă: „Ești tot la un concurs de fugă, 100 de metri plat, să zicem, îl depășești pe cel de pe ultima poziție, pe ce poziție ești?“ – vedeți bine că fugeam tot timpul, chiar și când stăteam pe scaun. Bate-ți tu capul, dacă vrei, mie îmi plăceau doar așa și râdeam când le auzeam. Dar ceilalți trei reușeau, când și când, să le dea de capăt. Erau, în orice caz, mai interesante decât cele de la școală. La asta, cu „îl depășești pe cel de pe ultima poziție“, fratele meu a spus că e imposibilă și a primit ca premiu tot cornetul cu bomboane. [...]

Ne distram grozav cu prietenul nostru, anticarul, și sunt sigură că și el cu noi. Doar că el stătea tot mai mult așezat și uneori părea, chiar și-așa, sleit de puteri, și-atunci ne ruga să plecăm acasă. Eu îi vorbeam cu „tu“, că doar eram rude, iar pe-atunci toți oamenii erau „tu“ pentru mine, fratele meu îi spunea când „tu“, când „dumneavoastră“, iar Dina și Doru îi ziceau numai „dumneavoastră“.

Ioana Pârvulescu, *Inocenții*

DICȚIONAR:

- **anticar** – persoană care se ocupă cu achiziționarea și vinderea de cărți vechi;
- **mucalit** – care știe să stârnească răsul păstrând un aer serios; poznaș;
- **cavitate** – adâncitură într-un corp solid.

LECTURĂ

1. Notează, în caiet, varianta pe care o consideri corectă, cu privire la textul dat:

- Bătrânul este: a) pădurar; b) învățător; c) vrăjitor; d) anticar.
- Un talent al bătrânului este: a) pictura; b) scamatoria; c) dansul; d) gastronomia.
- Pentru a primi bomboane, copiii trebuie să rezolve o problemă de: a) logică; b) matematică; c) biologie; d) gramatică.

2. Formulează, în câte un enunț, o idee principală și trei idei secundare, cu privire la textul dat, respectând schema de mai jos, pe care o vei transcrie în caiet:

IDEE PRINCIPALĂ: _____

Idee secundară 1:

Idee secundară 2:

Idee secundară 3:

3. Selectează, din text, două informații relevante, în baza cărora să construiești ulterior un enunț cu privire la tema fragmentului citat.

4. Identifică două dintre momentele subiectului care apar în fragmentul citat.

- a) ce elemente sau informații din text te-au ajutat să le recunoști?
- b) ce particularități ai observat în legătură cu fiecare dintre acestea?

5. Plasează în succesiune logică și cronologică întâmplările care compun acțiunea, prin marcarea unui număr de la 1 la 5, în fața fiecărei afirmații date:

- [...] Un bătrân anticar îi fascinează pe copii.
- [...] Reacția copiilor este una de admirație.
- [...] În timpul vacanței, copilul se află într-un oraș de munte.
- [...] Bătrânul le propune copiilor diferite jocuri.
- [...] Anticarul oferea copiilor bomboane drept recompensă.

6. Transcrie din text o sintagmă care precizează timpul acțiunii, respectiv două sintagme care menționează locul desfășurării acesteia.

7. Ce rol au indicii spațiali și temporali, identificați la exercițiul anterior? În răspunsul pe care îl vei formula poți integra cele două repere de mai jos:

- fixează acțiunea într-un anumit cadru sau într-un anumit context;
- creează impresia unor întâmplări mult mai apropiate de realitate.

8. La ce persoană se realizează narațiunea în secvența citată?

9. Provoacă-ți colegul la o întrecere! Timp de un minut, completați chenarul de mai jos cu verbe din text, de persoana I:

**Verbe
de persoana I:** _____

REDACTARE

1. Recitește cu atenție următoarea secvență:

„Avea o barbă cât toate zilele, cred că ar fi încăput un cuib de pitulice acolo, o barbă cu fire albe [...], iar deasupra ochilor, sprâncenele erau ca streșinile de la casa noastră. Din mijlocul bărbii apărea o gură mucalită, care-și ținea răsul prizonier în interior, iar ochii străluceau de luminițe cum rareori am văzut. Acum, că mă gândesc, era și foarte palid, dar asta se vedea greu, din cauza bărbii.”

- identifică două trăsături fizice ale anticeșului;
- exemplifică fiecare trăsătură cu câte o secvență din text.

2. Ilustrează două trăsături ale unei structuri textuale (de tip narativ, explicativ, descriptiv sau dialogat), în fragmentul dat.

3. Redactează, în 70-100 de cuvinte, o pagină de jurnal în care să notezi impresiile anticeșului după o zi petrecută alături de copii. Vei avea în vedere:

- să respecti particularitățile acestui tip de scriere;
- să valorifici mesajul textului-suport;
- să te încadrezi în numărul de cuvinte precizat.

INTERCULTURALITATE (1)

Fragmentul de mai jos prezintă informații despre magie și despre magicieni. Citește-l cu atenție, pentru a răspunde la următoarele cerințe:

B. SCURT ISTORIC

Magia (iluzionismul) este o artă prin care se prezintă publicului iluzii aparent imposibile sau supranaturale prin fapte și mijloace naturale. Aceste fapte sunt numite trucuri magice, efecte, iluzii. Un profesionist care efectuează astfel de iluzii este numit magician sau iluzionist. Prima carte care conține explicații ale trucurilor magice a apărut în anul 1584. În anii 1600, multe alte cărți similare au fost publicate și au descris trucurile magice.

Până în secolul al XVIII-lea, spectacolele de magie au fost o sursă permanentă de divertisment. [...] Unul dintre fondatorii magiei moderne de divertisment a fost Jean-Eugène Robert-Houdin, care a deschis un teatru de magie la Paris, în 1845. [...]

MAGICIENI CELEBRI

David Copperfield

Societatea Magicienilor Americani l-a desemnat ca fiind „Magicianul secolului” și „Regele Magiei”. Este magicianul cu cel mai mare succes comercial din istorie.

În martie 1982, David Copperfield a fondat *Project Magic*, un program de reabilitare complex care, prin utilizarea prestidigitației ca metodă de terapie fizică, ajută pacienții cu handicap să își recapete dexteritatea, abilitate ce a fost pierdută sau deteriorată.

Harry Houdini

Houdini va rămâne în istorie ca fiind unul dintre cei mai mari iluzioniști ai tuturor timpurilor. Aducea carismă și magnetism spectacolelor sale, hipnotizând audiența. Puțini sunt cei care cunosc faptul că, în anul 2002, pentru a onora priceperea lui Houdini de a crea iluzii, Serviciul Poștal al USA a tipărit un timbru comemorativ ce conține o imagine ascunsă. Cu un obiectiv special de vizualizare, care putea fi obținut de la oficiul poștal, se putea vedea imaginea lui Houdini înfășurat în lanțuri.

<https://www.jucariesimagie.ro/content/6-despre-magie>

INTERCULTURALITATE (2)

Scriere creativă! Imaginează-ți o întâlnire între bătrânul anticar și unul dintre magicienii menționați anterior. Redactează un text dialogat, de 6-8 replici, în care tema discuției să fie scamatoria. Vei avea în vedere:

- să folosești formulele specifice comunicării dialogate;
- să folosești cuvinte-cheie adecvate temei;
- să respecti numărul indicat de replici.

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Recitește **textul B** pentru a răspunde la cerințele de mai jos:

1. Transcrie, în caiet, casele de mai jos, exemplificând, prin câte două cuvinte din text, grupurile de sunete diftong și hiat.

Diftong

Hiat

2. Consultă un dicționar explicativ și stabilește sensurile cuvântului „istorie”:
- a) transcrie sensul cu care termenul apare în textul B;
 - b) construiește alte două enunțuri prin care să illustrezi relația de omonimie.
3. Cuvintele *Societatea Magicienilor Americani* și *Serviciul Poștal* sunt formate prin:
- a) compunere;
 - b) derivare.
4. Se dă enunțul: „Magia este o artă prin care se prezintă publicului iluzii aparent imposibile sau supranaturale prin fapte și mijloace naturale.”
- a) precizează subiectul cerut de primul predicat al frazei, menționând totodată felul acestuia (exprimat sau neexprimat);
 - b) stabilește cu ce valoare morfologică apare în enunț verbul „a fi”;
 - c) identifică, în enunțul dat, două raporturi de coordonare diferite, precizând elementele prin care se realizează;
 - d) analizează, din punct de vedere morfologic, cele două cuvinte subliniate, menționând și funcția lor sintactică.

AMINTEȘTE-ȚI!

Textul narativ literar are următoarele trăsături:

- prezența instanțelor comunicării narative: narator, personaje;
- identificarea unei acțiuni definite ca succesiune de întâmplări;
- narațiune realizată la persoana a III-a sau la persoana I.

Material suport realizat de:

prof. dr. Ciprian NISTOR – Colegiul Național de Informatică „Tudor Vianu”, București,
consilier în cadrul Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație